



Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

902.6

Hely

Idő

"1930"

Személy

Szerző:

Cím:

Forrás:

Bp.
(Hely)

1930. XI. 4.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Római város az óbudai Flórián-tér alatt

**A mult évben még piac trónolt a régi Aquincum be-
temetett ióruma és remek fürdője fölött — Kétezer-
éves műemléket vetett felszínre az óbudai útrende-
zés**

Óbudán, a Flórián-téren, az útölt-kopott Flórián-szoborral szemközt, a gyalogjárdán hatalmas gödröt ásnak néhány nap óta. Mult esztendőben még piac volt ezen az utcárszéken. Az idén azonban az úttestet kiszélesítik a gyalogjáró rovására. Kevesen tudják, hogy a térnek ezen a részén az aszfalt és a másfélméteres földréteg alatt egy régi római fürdő maradványai rejtőznek. Az óbudai őslakók évszázadokon át borospincének használták az oszlopokkal alátámasztott üreget, amelyről 1778-ban egy Schönweisner nevű német származású szerzetes állapította meg, hogy római eredetű. A mult században boltozatot húztak a földből kilátszó építmény fölé. A most folyó útépitési munkálatok folytán szükségessé vált, hogy a régi római építészeti emlék fölött fekvő földréteget eltávolítsák, mert nem bírta el a felette lebonnyoló forgalom terhét és csakhamar beomlana. Ezért határozták el, hogy a régi római fürdő maradványait szabaddá teszik.

Mit mond az aquincumi archeológus

A gödörben szorgalmasan csatognak a csákányok és a járdafelületen a gödör széléhez illeszkedő fakorlátok támaszkodva, békés óbudai polgárok lesik az ása-

tási munka eredményeit. Az úttestről vaslapokkal elzárt lejárát vezet a földalatti romhoz. Az ásatásról a felügyelő archeológus, ki az Aquincumi Múzeum megbízásából vezeti a munkálatokat, a következőket mondta:

— Ezeknek az ásatásoknak igen nagy a fontossága. A fürdő valószínűen a Krisztus-utáni második században épült, a középkori és újkori építkezésekkel járó talajfeltöltések azonban betemették a romokat, amelyek még 1780 körül az itt levő kertben kilátszottak a földből. A ritka műemlék értéke annál nagyobb, mert az eddig beboltozott és látható romokból megállapítható, hogy a fürdő kontúrjai úgyszólván teljes séget, előttünk a fürdő maradványai:

A fiatal professzor félrehuzatja az úttesten lévő vaslapokat és csakhamar előttünk a lejárát csigalépcsője. A víztől csöpögő sáros lépcsőkön óvatosan ereszkedünk le a mélybe. Előttünk egy munkás karbidlámpát lóbál. Téglákra lépegetve áthaladunk a lépcső alatt levő hatalmas pocsolyán és amint szemünk megszokja a sötétséget előttünk a fürdő maradványai:

— Ez lehetett a fürdő bejárati része, — magyarázza a professzor. Kaldáriumnak hívták a régi rómaiak. Az egész fürdő központi fűtéssel volt ellátva. Az itt látható másfélméteres trachit-oszlopok sorai között

áramlott a központi kemencében felmelegített levegő. Ezekre az oszlopokra volt helyezve a padozat is, amely részekkel ellátott, pompásan összecsiszolt kőlapokból állott.

A fürdő pompás oszlopcsarnokában

Körülbelül vállmagasságban húzódik a kőpadozat. A munkás karbidlámpájával az oszlopsorok közé bújjuk. Amikor mintegy tizenöt méternyire távozik, az éles fényben fantasztikus kép tűnik szemünk elé. Mintha egy hatalmas oszlopcsarnok miniatűr képét látnók. A vizes trachit-oszlopokról szikráva verődik vissza az éles fény sugar.

— A fürdő többi része még a föld alatt van, de a most folyó ásatásoknak épp az a célja, hogy megtaláljuk a fürdőmedencét, az apist és felszínre hozzuk a többi osztályt is — mondja informátorunk. — A gözt agyagcsöveken vezették a régi rómaiak a gőzfürdő helyiségeibe.

Kikáskálódunk az üregből. A korlátok mögött már egész tömeg szorong. Az óbudaiak szorgalmasan idejárnak napról napra, mert valaki azt a hírt terjesztette el, hogy aranykincseket keresnek a föld mélyében.

A ma Aquincuma a réginek csak külvárosa volt

— A régi Pannóniának legvirágzóbb és legkulturáltabb városai közé tartozott

Aquincum — mondja a fiatal tudós. — Tulajdonképpen itt volt a város közép-pontja. Ez a terület rendkívül gazdag lehet pompás műemlékekben, de, sajnos, nem lehet ásatásokat folytatni, mert nagyrésze már be van építve. Csak az építkezéseknél van módunk arra, hogy lehatoljunk a római emlékek földrétegéig. Az általunk ismert Aquincum a régi Aquincum városnak tulajdonképpen csak külvárosa volt. Itt a fürdővel szemben állottak a kaszárnyák. A Flórián-tér sarkán emelkedett a hatalmas kőrház, itt lehetett valamerre az óbudai Fórum is és azon a helytartó fényes palotája. Ezt a fürdőt a Légio Secundus Adjutrix építette, a mint azt az építkezéseknél használt téglák bélyegzőiből megállapítottuk.

A szürke őszi reggelben fantasztikusan megnőnek a kis óbudai házak szilhouettjei. A köd visszavarázsolja az elmúlt évszázadokat:

— Ahol csak letelepedtek a rómaiak, első dolguk volt színházat és fürdőt építeni. Tudunk egy rendeletről, amelyet Septimus Severus császár írt alá és amely elrendeli az aquincumi nagy fürdőt, a Balneum építését. Talán épp ennek a maradványai ezek a fürdőromok. Ezt eddig nem tudtuk megállapítani. Az építmény időtlen idők óta nehéz vasajtóval volt elzárva és így lassankint megfeledkeztek e nagyértékű műemlék létezéséről. Nyilván ez volt valaha a régi Aquincum legmodernebb és legdíszesebb épülete. Felfedezője, Schönweiser páter latinnyelvű értekezésben méltatta 1780-ban a rom jelentőségét. Most kibontják majd a boltozatokat is, feltárják a maradványokat és a romokat betonboltozattal fogják

áthidalni. A lejárati fölé stílusos római pavillont építenek és a közönség villanyfény mellett tekintheti majd meg a legrégebb budai fürdőépület maradványait.

— Pompás élet lehetett itt valaha — lelkesedik a professzor s széles gesztussal mutat körül a téren. Rómából minden nap érkeztek futárok hírekkel, rendeletekkel, amelyek napilapszerűen voltak megszerkesztve. Mert hiszen a rómaiaknál a fürdő volt a társadalmi élt középpontja. Itt beszélték meg a legújabb eseményeket, pletykákat és a provinciális élet szenzációit. Nem lehetetlen, hogy a feltárási munkálatok közben nagyértékű kulturtörténeti leletekre is bukkanunk.

Az eső lassan szemetelni kezd és hazazavarja a kíváncsi óbudaiaikat.

A Flórián-téren csörömpölve rohannak a villamosok az évezredek civilizációt féltékenyen őrző föld hátán és a lassan leereszkedő ködben, mintha keményvonású római legionáriusok halvány profiljai tűnedeznének fel, amint némán merednek a kincséhes óbudaia polgárokra.